Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (tretia komora)

z 27. novembra 2014 *

„Hospodárska súťaž — Kartely — Trh s výkonovými transformátormi — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP — Vplyv na obchod medzi členskými štátmi — Pojem podnik — Pripísateľnosť protiprávneho správania — Domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na správanie jej dcérskej spoločnosti — Povinnosť odôvodnenia“

Vo veci T-517/09,

Alstom, so sídlom v Levallois-Perret (Francúzsko), v zastúpení: J. Derenne a A. Müller-Rappard, advokátky,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: pôvodne A. Bouquet, N. von Lingen a K. Mojzesowicz, neskôr A. Bouquet, K. Mojzesowicz a P. Van Nuffel, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2009) 7601 v konečnom znení zo 7. októbra 2009 týkajúceho sa konania podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.129 – Výkonové transformátory),

VŠEOBECNÝ SÚD (tretia komora),

v zložení: predseda komory O. Czúcz (spravodajca), sudcovia I. Labucka a D. Gratsias,

tajomník: C. Kristensen, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. júla 2012,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu a napadnuté rozhodnutie

1 Odvetvie, o ktoré ide v prejednávanej veci, je odvetvím, ktoré sa týka výkonových transformátorov, autotransformátorov a derivačných reaktorov s rozsahom napätia 380 kV a viac. Výkonový transformátor je hlavný elektrický komponent, ktorého funkciou je znižovať alebo zvyšovať napätie v elektrickom obvode. Tieto transformátory sú predávané ako samostatný produkt alebo ako súčasť dodávky elektrických rozvodní na kľúč.

2 Počas obdobia relevantného pre túto vec, teda od 9. júna 1999 do 15. mája 2003, Alstom T&D SA pôsobila v oblasti výkonových transformátorov. Počas celého tohto obdobia žalobkyňa Alstom vlastnila 100 % základného imania spoločnosti Alstom France SA (v auguste 1999 premenovanej na Alstom Holdings), ktorá zase vlastnila 100 % základného imania Alstom T&D.

3 Po tom, ako skupina Alstom predala činnosti výroby výkonových transformátorov skupine Areva, bola spoločnosť Alstom T&D prevedená v roku 2004 na skupinu Areva, ktorú kontroluje spoločnosť Areva SA, a neskôr bola premenovaná na spoločnosť Areva T&D SA.

4 Komisia Európskych spoločenstiev zaslala žalobkyni 8. augusta 2007 a 18. marca 2008 žiadosti o informácie, na ktoré žalobkyňa odpovedala 7. septembra 2007 a 28. februára 2008.

5 Komisia sa 30. septembra 2008 rozhodla začať proti adresátom napadnutého rozhodnutia konanie týkajúce sa trhu s výkonovými transformátormi.

6 Oznámenie o výhradách bolo prijaté 20. novembra 2008. Žalobkyňa na toto oznámenie odpovedala 20. januára 2009. Dňa 17. februára 2009 sa uskutočnilo vypočutie.

7 Dňa 7. októbra 2009 Komisia prijala rozhodnutie K(2009) 7601 v konečnom znení týkajúce sa konania podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.129 – Výkonové transformátory) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), v ktorom konštatovala, že spoločnosť Areva T&D a žalobkyňa porušili článok 81 ES a článok 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „Dohoda o EHP“), a uložila žalobkyni pokutu vo výške 16,5 milióna eur, za ktorej zaplatenie je spoločne a nerozdielne zodpovedná spoločnosť Areva T&D do výšky 13,53 milióna eur.

8 Komisia v napadnutom rozhodnutí konštatovala, že spoločnosť Areva T&D sa podieľala prinajmenšom od 9. júna 1999 do 15. mája 2003 na „džentlmenskej dohode (gentlemen's agreement, GA)“, t. j. protiprávnom karteli týkajúcom sa celého územia Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), spočívajúcom v ústnej dohode medzi európskymi a japonskými výrobcami výkonových transformátorov o vzájomnom rešpektovaní domácich trhov a upustení od predaja na nich.

9 Pokiaľ ide o organizáciu džentlmenskej dohody, Komisia sa domnievala, že zúčastnené podniky boli rozdelené do dvoch skupín – európskej a japonskej, že každá skupina musela určiť podnik, ktorý bude vykonávať funkciu tajomníka, a že počas celého obdobia porušovania skupina Siemens konala ako tajomník európskej skupiny a spoločnosť Hitachi ako tajomník japonskej skupiny. Tiež konštatovala, že dohoda o rozdelení trhov bola doplnená dohodou o oznamovaní verejných obchodných súťaží (projektov) pochádzajúcich z územia druhej skupiny a že tieto projekty museli byť oznámené tajomníkovi druhej skupiny, aby mohli byť pridelené.

10 Napadnuté rozhodnutie sa týka trhu s výkonovými transformátormi, a to bez ohľadu na to, či boli predávané ako samostatný produkt alebo súčasť projektov na kľúč, okrem výkonových transformátorov predaných ako súčasť rozvádzačov izolovaných plynom, ktoré už boli predmetom rozhodnutia Komisie

K(2006) 6762 v konečnom znení z 24. januára 2007 o začatí konania podľa článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/38.899 – Rozvádzače izolované plynom) (zhrnutie uverejnené v Ú. v. EÚ C 5, 2008, s. 7).

11 V bode 5.5 napadnutého rozhodnutia, v odôvodneniach 171 až 174, Komisia uviedla, že džentlmenská dohoda mala vplyv na obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP.

12 V bode 6 napadnutého rozhodnutia, v odôvodneniach 183 až 205, Komisia konštatovala, že žalobkyňa a spoločnosť Areva T&D, vtedy nazývaná Alstom T&D, boli spoločne a nerozdielne zodpovedné za porušenie, ktorého sa dopustili v období od 9. júna 1999 do 25. marca 2003. V tejto súvislosti sa Komisia domnievala jednak, že keďže žalobkyňa vlastnila 100 % spoločnosti Areva T&D, vtedy nazývanej Alstom T&D, mohla predpokladať, že žalobkyňa mala rozhodujúci vplyv na správanie spoločnosti Areva T&D, a jednak, že žalobkyňa nepredložila žiadne tvrdenia, ktoré by túto domnienku vyvracali.

13 Rozdiel medzi výškou pokuty, ktorá bola uložená žalobkyni, a výškou pokuty uloženou spoločnosti Areva T&D možno vysvetliť tým, že Komisia znížila spoločnosti Areva T&D pokutu o 18 % za jej spoluprácu nad rámec rozsahu pôsobnosti oznámenia o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155).

14 Komisia oznámila žalobkyni napadnuté rozhodnutie listom z 8. októbra 2009, ktorý bol doručený 9. októbra 2009.

Konanie a návrhy účastníkov konania

15 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 21. decembra 2009 žalobkyňa podala žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

16 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zrušil napadnuté rozhodnutie,

— zrušil rozhodnutie uvedené v liste účtovníka z 10. decembra 2009,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

17 Po prvé Komisia podala vyjadrenie k žalobe doručené kancelárii Všeobecného súdu 19. apríla 2010, v ktorom navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia,

— zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

18 Po druhé vzniesla námietku neprípustnosti, ktorá bola doručená do kancelárie Všeobecného súdu 19. apríla 2010, týkajúcu sa rozhodnutia uvedeného v liste účtovníka. Komisia v tejto námietke neprípustnosti navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu o neplatnosť rozhodnutia uvedeného v liste účtovníka ako zjavne neprípustnú,

— subsidiárne rozhodol o zastavení konania,

— v každom prípade:

— zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania,

— subsidiárne rozhodol, že každý účastník konania znáša svoje vlastné trovy konania.

19 Žalobkyňa predložila vo vyjadrení podanom do kancelárie Všeobecného súdu 18. júna 2010 svoje pripomienky k námietke neprípustnosti. Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol námietku neprípustnosti a vyzval Komisiu, aby predložila svoju obranu vo veci samej,

— subsidiárne spojil preskúmanie prípustnosti s konaním o veci samej a vyzval Komisiu, aby predložila svoju obranu vo veci samej,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

20 Dňa 24. októbra 2011 bola prejednávaná vec pridelená novému sudcovi spravodajcovi zasadajúcemu v tretej komore.

21 Všeobecný súd (tretia komora) uznesením z 24. apríla 2012, Alstom/Komisia, neuverejneným v Zbierke, rozhodol, že konanie o návrhu na zrušenie listu účtovníka sa zastavuje a o trovách konania sa rozhodne neskôr.

22 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd (tretia komora) požiadal v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania v zmysle článku 64 svojho rokovacieho poriadku účastníkov konania, aby odpovedali na otázky, pričom účastníci konania tejto výzve v stanovenej lehote vyhoveli, a rozhodol o začatí ústnej časti konania.

23 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im Všeobecný súd položil, boli vypočuté na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 9. júla 2012.

24 Vzhľadom na spojitosť prejednávanej veci s vecou T-521/09, Alstom Grid/Komisia, Všeobecný súd rozhodol vyhlásiť rozsudok v prejednávanej veci zároveň s rozsudkom v uvedenej veci. Vo veci T-521/09, Alstom Grid/Komisia, Všeobecný súd prerušil konanie až do rozhodnutia Súdneho dvora, ktorým sa skončilo konanie vo veci C-231/11 P, Komisia/Siemens Österreich a i., teda do 10. apríla 2014.

Právny stav

25 Žaloba o neplatnosť napadnutého rozhodnutia je založená na troch žalobných dôvodoch. Prvý žalobný dôvod sa týka porušenia všeobecných právnych zásad upravujúcich spoločné a nerozdielne uloženie sankcie dvom spoločnostiam. Skladá sa z dvoch častí, ktoré sa týkajú jednak nedodržania judikatúry zaoberajúcej sa spoločnou a nerozdielnou zodpovednosťou a jednak porušenia všeobecnej zásady individualizácie a osobnej povahy trestov z dôvodu nedôvodného uplatnenia solidárnej zodpovednosti. Druhý žalobný dôvod sa týka porušenia povinnosti odôvodnenia. Skladá sa z troch častí, ktoré sú založené po prvé na nedostatočnom odôvodnení, pokiaľ ide o vplyv na obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP, po druhé na nedostatočnom odôvodnení záveru Komisie, že sa žalobkyni nepodarilo vyvrátiť domnienku zodpovednosti za konanie jej dcérskej spoločnosti, a po tretie na rozpornom odôvodnení, pokiaľ ide o spoločnú zodpovednosť žalobkyne a jej dcérskej spoločnosti. Tretí žalobný dôvod je založený na porušení článku 81 ES v súvislosti s pravidlami týkajúcimi sa pripísateľnosti zodpovednosti materských spoločností za porušenia spôsobené ich dcérskymi spoločnosťami.

26 Všeobecný súd považuje za potrebné najskôr preskúmať prvú časť druhého žalobného dôvodu, ktorá sa týka odôvodnenia Komisie v súvislosti s vplyvom na obchod medzi členskými štátmi, potom preskúma žalobné dôvody a ich časti týkajúce sa rozhodnutia Komisie pripísať žalobkyni správanie jej dcérskej spoločnosti, ktorá sa v období svojej účasti na džentlmenskej dohode nazývala Alstom T&D, v momente prijatia napadnutého rozhodnutia sa nazývala Areva T&D a od januára 2010 sa po prevzatí spoločnosťou Alstom nazýva Alstom Grid SAS (ďalej len „dcérska spoločnosť T&D“).

1. *O prvej časti druhého žalobného dôvodu založenej na nedostatočnom odôvodnení vplyvu na obchod*

27 V rámci prvej časti druhého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia dostatočne neodôvodnila svoj záver, že džentlmenská dohoda mala vplyv na obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP.

28 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že povinnosť odôvodnenia stanovená v článku 253 ES predstavuje podstatnú formálnu náležitosť, ktorú treba odlíšiť od otázky dôvodnosti odôvodnenia, lebo táto otázka sa týka zákonnosti sporného aktu z vecnej stránky (rozsudky z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink’s France, C-367/95 P, Zb., EU:C:1998:154, bod 67; z 22. marca 2001, Francúzsko/Komisia, C-17/99, Zb., EU:C:2001:178, bod 35, a z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, Zb., EU:C:2011:620, bod 146).

29 Z tohto hľadiska musí byť odôvodnenie požadované článkom 253 ES prispôsobené povahe dotknutého aktu a musia z neho jasne a jednoznačne vyplývať úvahy inštitúcie, ktorá akt prijala, aby sa dotknutým osobám umožnilo pochopiť dôvody prijatia opatrenia a príslušnému súdu toto opatrenie preskúmať (pozri rozsudky Francúzsko/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2001:178, bod 35, a Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 147).

30 V rámci individuálnych rozhodnutí z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že povinnosť odôvodniť individuálne rozhodnutie má okrem snahy umožniť preskúmanie súdom za cieľ poskytnúť dotknutej osobe dostatok údajov, aby prípadne zistila, či rozhodnutie obsahuje vadu, na základe ktorej možno spochybniť jeho platnosť (rozsudky z 2. októbra 2003, Corus UK/Komisia, C-199/99 P, Zb., EU:C:2003:531, bod 145; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb., EU:C:2005:408, bod 462, a Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, Zb., EU:C:2011:620, bod 148).

31 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že požiadavka odôvodnenia musí byť posudzovaná v závislosti od okolností prípadu, najmä od obsahu aktu, povahy uvádzaných dôvodov a záujmu, ktorý na jeho objasnení môžu mať osoby, ktorým je akt určený, alebo iné osoby, ktorých sa akt priamo a osobne týka. Nevyžaduje sa, aby v odôvodnení boli presne uvedené všetky relevantné právne a skutkové okolnosti, keďže otázka, či odôvodnenie aktu spĺňa požiadavky článku 253 ES, sa má posudzovať nielen s prihliadnutím na jeho znenie, ale tiež s prihliadnutím na jeho kontext, ako aj na všetky právne predpisy upravujúce dotknutú oblasť (rozsudky Komisia/Sytraval a Brink’s France, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:1998:154, bod 63; z 10. júla 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Zb., EU:C:2008:392, body 166 a 178, ako aj Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 150).

32 Posúdenie odôvodnenia napadnutého rozhodnutia treba vykonať v kontexte uvedenej judikatúry.

33 V prvom rade je potrebné preskúmať výhradu žalobkyne, že Komisia dostatočne neodôvodnila svoj záver, pokiaľ ide o existenciu obchodu s výkonovými transformátormi medzi členskými štátmi Európskeho spoločenstva a zmluvnými stranami Dohody o EHP.

34 V tomto ohľade treba uviesť, že v odôvodnení 172 napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že „obchod s výkonovými transformátormi sa vyznačuje veľkým objemom medzi členskými štátmi, ako aj krajinami medzi Spoločenstvom a štátmi [Európskeho združenia voľného obchodu], ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o EHP“. V tejto súvislosti sa Komisia odvolávala na dôvody uvedené v bode 2.4 napadnutého rozhodnutia (odôvodnenie 38), kde uviedla, že zákazníci sa nachádzali vo všetkých členských štátoch, ako aj v Nórsku, na Islande a v Lichtenštajnsku, zatiaľ čo hlavní európski výrobcovia pôsobili najmä v Nemecku, Španielsku, vo Francúzsku, v Rakúsku, Portugalsku a vo Švajčiarsku.

35 Okrem toho odôvodnenie 172 a bod 2.4 napadnutého rozhodnutia treba chápať vzhľadom na kontext, do ktorého tento bod patrí. V konečnom dôsledku Komisia v predchádzajúcom bode, t. j. v bode 2.3, opísala ponuku a dopyt v dotknutom odvetví. Pokiaľ ide o ponuku, Komisia v odôvodneniach 34 a 35 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že európski dodávatelia predávali výkonové transformátory vo väčšine európskych krajín. Pokiaľ ide o dopyt, Komisia v odôvodnení 36 napadnutého rozhodnutia uviedla, že hlavnými zákazníkmi boli verejnoprospešné podniky, regionálne vlády a súkromné spoločnosti pôsobiace v oblasti prenosu a distribúcie elektrickej energie. V odôvodnení 37 napadnutého rozhodnutia ďalej uviedla, že predaj výkonových transformátorov, ktorý uskutočnili účastníci konania v EHP, dosiahol približne 105 miliónov eur v roku 2001, čo predstavovalo približne 65 % celkovej hodnoty predaja výkonových transformátorov v EHP.

36 Zo skutkových a právnych okolností, na ktorých Komisia založila svoj záver, podľa ktorého existoval obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP, teda jasne vyplýva odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

37 Z toho vyplýva, že výhradu týkajúcu sa nedostatočného odôvodnenia existencie obchodu s výkonovými transformátormi medzi členskými štátmi Európskeho spoločenstva a zmluvnými stranami Dohody o EHP treba zamietnuť.

38 Po druhé treba preskúmať výhradu žalobkyne, podľa ktorej Komisia nedostatočne odôvodnila svoj záver týkajúci sa vplyvu džentlmenskej dohody na obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP.

39 V tejto súvislosti treba uviesť, že v odôvodnení 174 napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že džentlmenská dohoda sa týkala rozdelenia trhov a chránila výrobcov v EHP pred japonskými výrobcami výkonových transformátorov. Toto odôvodnenie je potrebné vykladať v spojení s odôvodneniami 88 až 90 napadnutého rozhodnutia, kde Komisia dospela k záveru, že japonskí výrobcovia sa zaviazali nepredávať výkonové transformátory v Európe a európski výrobcovia sa zaviazali ich nepredávať v Japonsku.

40 Z odôvodnení 165, 166 a 174 napadnutého rozhodnutia jasne vyplýva, že Komisia sa domnievala, že kartel s takýmto cieľom musel mať za následok alebo bol spôsobilý mať za následok automatický odklon obchodných tokov od smeru, ktorý by inak nabrali.

41 Okrem toho treba konštatovať, že v odôvodneniach 167 až 169 napadnutého rozhodnutia Komisia odmietla tvrdenia, že dotknuté podniky mali preukázať, že existovali prekážky, ktoré by bránili hospodárskej súťaži medzi japonskými a európskymi výrobcami. V tejto súvislosti Komisia v prvom rade uviedla, že dotknuté podniky pravidelne potvrdzovali dodržiavanie džentlmenskej dohody. Po druhé konštatovala, že jeden kórejský výrobca vstúpil na európsky trh. Po tretie zdôraznila, že japonskí výrobcovia vstúpili na americký trh počas platnosti džentlmenskej dohody a že strany nepreukázali, že prekážky vstupu na tento trh boli veľmi rozdielne od tých, ktoré sa týkali európskeho trhu.

42 Zo skutkových a právnych okolností, na ktorých Komisia založila svoj záver, že džentlmenská dohoda mala alebo bola spôsobilá mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o EHP, teda jasne vyplýva odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

43 Prvú časť druhého žalobného dôvodu treba preto zamietnuť.

2. *O spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti žalobkyne a jej dcérskej spoločnosti T&D*

44 Všetky ostatné žalobné dôvody a časti sa týkajú rozhodnutia Komisie považovať žalobkyňu a jej dcérsku spoločnosť T&D za spoločne a nerozdielne zodpovednú na zaplatenie pokuty. V tejto súvislosti žalobkyňa v podstate uvádza tri výhrady proti rozhodnutiu Komisie považovať žalobkyňu za zodpovednú. Po prvé v rámci prvej časti prvého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia nezohľadnila judikatúru týkajúcu sa spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti. Po druhé v rámci druhej časti druhého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia dostatočne neodôvodnila svoj záver, podľa ktorého žalobkyňa nepredložila dostatočné argumenty na vyvrátenie domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D na trhu. Po tretie žalobkyňa v rámci tretieho žalobného dôvodu, druhej časti prvého žalobného dôvodu a tretej časti druhého žalobného dôvodu tvrdí, že aj za predpokladu, že sa Komisia mohla opierať o judikatúru upravujúcu spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť s cieľom považovať ju za zodpovednú, samotná táto judikatúra je protichodná a v rozpore s článkom 81 ES, ako aj so zásadami práva Únie.

O prvej časti prvého žalobného dôvodu založenej na nezohľadnení judikatúry zaoberajúcej sa spoločnou a nerozdielnou zodpovednosťou

45 V rámci prvej časti prvého žalobného dôvodu žalobkyňa Komisii vytýka, že nezohľadnila judikatúru zaoberajúcu sa spoločnou a nerozdielnou zodpovednosťou. Táto časť sa skladá z dvoch výhrad. Prvá sa týka skutočnosti, že žalobkyňa a jej dcérska spoločnosť T&D netvoria hospodársku jednotku. Žalobkyňa svojou druhou výhradou Komisii vytýka, že nepreukázala, že zodpovednosť týchto dvoch spoločností je vzájomne zameniteľná.

46 Prvá časť prvého žalobného dôvodu je prípustná. Na rozdiel od tvrdenia Komisie žalobkyňa má záujem na uplatnení tejto časti žalobného dôvodu. Po prvé, pokiaľ ide o námietku neprípustnosti založenú na skutočnosti, že prvý žalobný dôvod nie je nezávislý od tretieho žalobného dôvodu, stačí pripomenúť, že v rámci prvej časti prvého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia nezohľadnila judikatúru týkajúcu sa spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, kým v rámci tretieho žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že táto judikatúra je v rozpore s článkom 81 ES, ako aj so zásadami práva Únie (pozri bod 44 vyššie). Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie, že žalobkyňa nemala záujem spochybniť pripísanie spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti za pokutu, pretože je to pre ňu výhodné, stačí poznamenať, že žalobkyňa sa dovoláva dvoch uvedených výhrad s cieľom spochybniť svoju vlastnú zodpovednosť.

Prvá výhrada založená na skutočnosti, že žalobkyňa a jej dcérska spoločnosť T&D netvoria hospodársku jednotku

47 V rámci prvej výhrady prvej časti prvého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia nezohľadnila judikatúru týkajúcu sa spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, keď jej spolu s jej dcérskou spoločnosťou T&D uložila solidárnu a nerozdielnu sankciu, hoci netvoria hospodársku jednotku ani ju netvorili v období účasti dcérskej spoločnosti T&D na džentlmenskej dohode alebo v momente prijatia napadnutého rozhodnutia.

– O neexistencii hospodárskej jednotky počas trvania džentlmenskej dohody

48 Žalobkyňa tvrdí, že s dcérskou spoločnosťou T&D netvorili hospodársku jednotku počas obdobia účasti tejto dcérskej spoločnosti na džentlmenskej dohode. Domnieva sa, že podľa judikatúry dve spoločnosti možno považovať za hospodársku jednotku, a teda za jeden podnik v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, len ak sa na základe podrobného preskúmania preukáže, že z dôvodu jednotnosti správania alebo konania jedna zo spoločností prijíma rozhodnutia za obe, kým druhá stráca svoju

nezávislosť. V prejednávanej veci však Komisia vychádzala výlučne zo skutočnosti, že žalobkyňa vlastnila 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti T&D počas účasti tejto dcérskej spoločnosti na džentlmenskej dohode, z čoho vyvodila, že vykonávala rozhodujúci vplyv na správanie dcérskej spoločnosti.

49 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že európske právo v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností podnikov (rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb., EU:C:2004:6, bod 59) a že pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania (rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, EU:C:2005:408; bod 112; z 10. januára 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a i., C-222/04, Zb. EU:C:2006:8, bod 107, ako aj z 11. júla 2006, FENIN/Komisia, C-205/03 P, Zb., EU:C:2006:453, bod 25).

50 Súdny dvor tiež spresnil, že pod pojmom podnik v tomto kontexte treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (rozsudky zo 14. decembra 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, EU:C:2006:784, bod 40; z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, Zb., EU:C:2009:536, bod 55, a z 20. januára 2011, General Química a i./Komisia, C-90/09 P, Zb., EU:C:2011:21, bod 53).

51 Ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti zodpovedá za toto porušovanie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb., EU:C:1999:356, bod 145; zo 16. novembra 2000, Cascades/Komisia, C-279/98 P, Zb., EU:C:2000:626, bod 78; Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 56, ako aj General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 36).

52 Z ustálenej judikatúry okrem toho vyplýva, že správanie dcérskej spoločnosti môže byť pripísané materskej spoločnosti najmä vtedy, keď dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate uplatňuje pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť, s prihliadnutím najmä na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi (rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 58, a Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 54).

53 V takej situácii sú materská spoločnosť a dcérska spoločnosť súčasťou tej istej hospodárskej jednotky, a teda tvoria jeden podnik v zmysle vyššie uvedenej judikatúry. Skutočnosť, že materská a dcérska spoločnosť tvoria jeden podnik v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, tak Komisii umožňuje adresovať rozhodnutie o uložení pokuty materskej spoločnosti bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na porušení (rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 59; General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 38, ako aj Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 55).

54 V konkrétnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, jednak táto materská spoločnosť môže vykonávať rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti a jednak existuje vyvrátiteľná domnienka, že táto materská spoločnosť skutočne vykonáva rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti (rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 60; General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 39, ako aj Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 56).

55 Na existenciu domnienky, že materská spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku dcérskej spoločnosti, za týchto podmienok stačí, ak Komisia preukáže, že materská spoločnosť vlastní celé základné imanie dcérskej spoločnosti. Následne Komisia môže považovať materskú spoločnosť za solidárne zodpovednú za zaplatenie pokuty, ktorá bola uložená jej dcérskej spoločnosti, ibaže by táto materská spoločnosť, ktorej prináleží túto domnienku vyvrátiť, predložila dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že jej dcérska spoločnosť sa na trhu správa nezávisle (rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 61; General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 40, ako aj Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 57).

56 V takom prípade tieto domnienky nie sú podmienené predložením doplňujúcich nepriamych dôkazov (rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 62; General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 41).

57 V osobitnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania prostrednej spoločnosti vlastniacej celé základné imanie dcérskej spoločnosti svojej skupiny, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, existuje vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej materská spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na správanie prostrednej spoločnosti a prostredníctvom tejto prostrednej spoločnosti nepriamo aj na správanie uvedenej dcérskej spoločnosti (rozsudok General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, body 86 až 89).

58 Z uvedenej judikatúry vyplýva, že Komisia tým, že v odôvodneniach 189 až 195 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že žalobkyňa vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti T&D, v dôsledku čoho možno predpokladať, že žalobkyňa vykonávala rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D na trhu, neporušila pravidlá upravujúce zodpovednosť materskej spoločnosti za správanie jej dcérskej spoločnosti. Na rozdiel od tvrdenia žalobkyne Komisia nebola povinná predložiť ďalšie informácie na preukázanie existencie hospodárskej jednotky tvorenej žalobkyňou a jej dcérskou spoločnosťou T&D, ale mohla vychádzať len z tohto predpokladu.

59 Na rozdiel od tvrdenia žalobkyne tento záver nie je spochybnený bodmi 99 a 101 rozsudku Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia (C-196/99 P, Zb., EU:C:2003:529), alebo bodom 391 rozsudku Všeobecného súdu z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia (T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, EU:T:2005:220). Body rozsudkov, na ktoré sa žalobkyňa odvoláva, sa totiž netýkajú vertikálnych vzťahov ako v tomto prípade, v ktorom je potrebné posúdiť uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na správanie svojej dcérskej spoločnosti. Naopak, týkajú sa prípadov, v ktorých Komisia musela posúdiť existenciu uplatňovania rozhodujúceho vplyvu jednej spoločnosti na druhú v rámci horizontálneho vzťahu, a to jednak vo vzťahu medzi dvomi „sesterskými spoločnosťami“ a jednak medzi dvomi „príbuznými“ spoločnosťami, teda dvoma dcérskymi spoločnosťami patriacimi dvom rôznym materským spoločnostiam.

60 Z toho vyplýva, že Komisia neporušila judikatúru upravujúcu spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť dcérskej spoločnosti a materskej spoločnosti, keď predpokladala, že žalobkyňa a jej dcérska spoločnosť T&D tvorili hospodársku jednotku, pričom sa opierala o skutočnosť, že žalobkyňa vlastnila prostredníctvom spoločnosti Alstom France, v auguste 1999 premenovanej na Alstom Holdings (pozri bod 2 vyššie), 100 % podiel vo svojej dcérskej spoločnosti T&D.

– O neexistencii hospodárskej jednotky v momente prijatia napadnutého rozhodnutia

61 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia nezohľadnila judikatúru týkajúcu sa spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti dcérskej spoločnosti a jej materskej spoločnosti, pretože žalobkyňu spolu s jej dcérskou spoločnosťou T&D považuje za spoločne a nerozdielne zodpovednú, hoci v momente prijatia napadnutého rozhodnutia už hospodársku jednotku netvorili.

62 V tejto súvislosti treba pripomenúť judikatúru, podľa ktorej za porušenie v zásade zodpovedá fyzická alebo právnická osoba, ktorá riadila dotknutý podnik v čase, keď došlo k porušeniu, aj keď ku dňu prijatia rozhodnutia konštatujúceho porušenie zodpovedala za prevádzku podniku iná osoba (rozsudky zo 16. novembra 2000, KNP BT/Komisia, C-248/98 P, Zb., EU:C:2000:625, bod 71; Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb., EU:C:2000:630, body 37 až 40; SCA Holding/Komisia, C-297/98 P, Zb., EU:C:2000:633, bod 27, ako aj z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, Zb., EU:C:2011:191, bod 143).

63 Z toho vyplýva, že v odôvodnení 194 napadnutého rozhodnutia Komisia správne uviedla, že zistenie existencie hospodárskej jednotky medzi materskou spoločnosťou a dcérskou spoločnosťou v čase porušenia odôvodňuje pripísanie spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti za pokutu dvom spoločnostiam, hoci v momente prijatia rozhodnutia, ktorým sa uložila pokuta, už hospodársku jednotku netvorili.

64 Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, tento prístup nie je spochybnený v bodoch 390 až 393 rozsudku Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaného v bode 59 vyššie (EU:T:2005:220). Z tohto rozsudku nemožno vyvodiť, že hospodárska jednotka tvorená materskou a dcérskou spoločnosťou musí stále existovať v momente prijatia rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta. V konečnom dôsledku v bodoch uvedených vyššie Všeobecný súd rozhodol o uplatnení hornej hranice 10 % celkového obratu podľa článku 15 ods. 2 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého nariadenia implementujúceho články [81 ES] a [82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3). Všeobecný súd v bode 389 uvedeného rozsudku správne uviedol, že táto horná hranica smeruje najmä k ochrane podnikov proti nadmernej výške pokuty, ktorá by mohla zničiť ich hospodársku podstatu. V dôsledku toho sa musí uplatniť v momente, ktorý je čo najbližší k dátumu uloženia pokuty, a preto sa netýka obdobia, keď došlo k sankcionovaným porušeniam. Body 390 až 393 uvedeného rozsudku teda nie sú pre prejednávanú vec relevantné, pretože sa netýkajú otázky, či možno správanie dcérskej spoločnosti pripísať jej materskej spoločnosti. Naopak, treba uviesť, že v bode 387 tohto rozsudku Všeobecný súd implicitne pripustil, že dvom spoločnostiam, ktoré tvorili hospodársku jednotku v čase, keď došlo k porušeniu, mohla byť uložená spoločná a nerozdielna pokuta, hoci nebolo preukázané, že by v momente prijatia rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta, stále tvorili hospodársku jednotku.

65 V dôsledku toho sa prvá výhrada prvej časti prvého žalobného dôvodu musí zamietnuť ako nedôvodná v celom rozsahu.

O druhej výhrade založenej na zameniteľnosti zodpovednosti

66 Žalobkyňa vo svojej druhej výhrade prvej časti prvého žalobného dôvodu Komisii vytýka, že nepreukázala jej časť individuálnej, priamej a formálnej zodpovednosti za porušenie. Domnieva sa, že na to, aby ju mohla Komisia spoločne a nerozdielne zaviazať spolu s jej dcérskou spoločnosťou T&D na zaplatenie pokuty, musela preukázať nielen skutočnú účasť tejto dcérskej spoločnosti T&D na porušení, ale aj vplyv žalobkyne. Podľa názoru žalobkyne Komisia mala konštatovať porušenie na nezávislom základe, nie iba v súvislosti s jej dcérskou spoločnosťou T&D, ale aj pokiaľ ide o ňu samotnú.

67 V tejto súvislosti je v prvom rade potrebné uviesť, že podľa judikatúry uvedenej v bodoch 49 až 57 vyššie solidárna zodpovednosť materskej a dcérskej spoločnosti, ktorej materská spoločnosť vlastní 100 % jej základného imania, vychádza z predpokladu, že tieto dve spoločnosti tvoria jeden podnik v zmysle článku 81 ES. Z tohto vyplýva, že Komisia je oprávnená adresovať rozhodnutie o uložení pokuty tak materskej spoločnosti, ako aj jej dcérskej spoločnosti, ak preukáže, že predstavujú podnik a že sa tento podnik zúčastnil na porušení. Na rozdiel od tvrdenia žalobkyňa teda nie je potrebné preukázať podnecovanie dcérskej spoločnosti materskou spoločnosťou, aby sa dopustila porušenia, a už vôbec nie účasť materskej spoločnosti na tomto porušení (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 88).

68 Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, tento prístup nie je spochybnený v bode 43 rozsudku zo 14. mája 1998, Metsä-Serla a i./Komisia (T-339/94 až T-342/94, Zb., EU:T:1998:100). Isteže, v tomto rozsudku Všeobecný súd konštatoval, že podnik sa nemôže považovať za spoločne a nerozdielne zodpovedný s inou spoločnosťou za zaplatenie pokuty, pokiaľ Komisia nepreukáže, že porušenie možno určiť so zreteľom na oba podniky. Z bodu 58 uvedeného rozsudku však predovšetkým vyplýva, že takéto konštatovanie Všeobecného súdu sa týka predpokladu, keď Komisia sankcionuje dva odlišné podniky v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, t. j. dve autonómne hospodárske jednotky, a netýka sa predpokladu, keď Komisia sankcionuje dve spoločnosti, ktoré sú súčasťou tej istej hospodárskej jednotky, a teda toho istého podniku v zmysle týchto ustanovení.

69 Keďže druhá výhrada prvej časti prvého žalobného dôvodu je taktiež nedôvodná, prvú časť prvého žalobného dôvodu treba zamietnuť v celom rozsahu.

O druhej časti druhého žalobného dôvodu založenej na nedostatočnom odôvodnení zamietnutia tvrdení, ktoré uviedla žalobkyňa na účely vyvrátenia domnienky rozhodujúceho vplyvu na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D

70 V rámci druhej časti druhého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že Komisia dostatočne neodôvodnila svoj záver, že žalobkyňa nevyvrátila domnienky rozhodujúceho vplyvu na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D na trhu.

71 V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné odkázať na judikatúru, ktorá sa týka povinnosti odôvodnenia, uvedenú v bodoch 28 až 31 vyššie.

72 Ďalej treba pripomenúť, že pokiaľ sa rozhodnutie o uplatnení pravidiel Únie v oblasti práva hospodárskej súťaže, tak ako v prejednávanej veci, týka viacerých subjektov a súvisí s pripísateľnosťou porušenia, musí obsahovať dostatočné odôvodnenie vo vzťahu ku každému zo subjektov, ktorým je určené, najmä vo vzťahu k tým, ktoré podľa tohto rozhodnutia musia niesť zodpovednosť za toto porušenie. Také rozhodnutie teda musí vo vzťahu k materskej spoločnosti považovanej za zodpovednú za protiprávne správanie svojej dcérskej spoločnosti v podstate obsahovať podrobné uvedenie dôvodov, ktoré môžu odôvodniť pripísateľnosť porušenia, ktorého sa dopustila táto spoločnosť (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 152).

73 Pokiaľ ide osobitne o rozhodnutie Komisie, ktoré sa v prípade viacerých osôb, ktorým je určené, výslovne opiera o domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, treba konštatovať, že Komisia má v každom prípade povinnosť vhodným spôsobom objasniť jeho adresátom dôvody, pre ktoré predložené dôkazy o skutkových a právnych okolnostiach nestačili na vyvrátenie uvedenej domnienky. Povinnosť Komisie odôvodniť svoje rozhodnutia v tejto súvislosti vyplýva najmä z vyvrátiteľnej povahy uvedenej domnienky, ktorej vyvrátenie si vyžaduje, aby dotknuté strany predložili dôkaz o ekonomických, organizačných a právnych vzťahoch medzi dotknutými spoločnosťami (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 153).

74 Okrem toho treba pripomenúť, že odôvodnenie Komisie musí Všeobecnému súdu umožniť, aby vykonal preskúmanie, v rámci ktorého mu prináleží posúdiť každú skutočnosť týkajúcu sa organizačných, hospodárskych a právnych väzieb medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, ktorou by mohol preukázať, že dcérska spoločnosť sa správa nezávisle od svojej materskej spoločnosti, a teda že tieto dve spoločnosti netvoria jeden hospodársky subjekt (rozsudok General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 76).

75 Toto overenie je o to dôležitejšie, že nezávislosť dcérskej spoločnosti pri vykonávaní jej obchodnej politiky je súčasťou, ako to vyplýva aj z judikatúry Súdneho dvora, relevantných dôkazov umožňujúcich materskej spoločnosti vyvrátiť domnienku rozhodujúceho vplyvu tejto materskej spoločnosti na správanie dcérskej spoločnosti, dôkazov, ktorých povaha a dôležitosť sa môžu líšiť podľa povahy každého konania (pozri v tomto zmysle rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2009:536, bod 77, ako aj General Química a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, EU:C:2011:21, bod 77).

76 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Komisia za takýchto okolností pritom nemá povinnosť zaujať postoj k dôkazom, ktoré sú zjavne irelevantné, bezvýznamné alebo jednoznačne druhoradé (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 154).

77 Napokon odôvodnenie v zásade musí byť oznámené dotknutej osobe v rovnakom čase ako rozhodnutie, ktoré jej spôsobuje ujmu. Chýbajúce odôvodnenie nemožno ospravedlniť skutočnosťou, že dotknutá osoba sa s dôvodmi rozhodnutia oboznámi počas konania na súdoch Únie (rozsudky z 26. novembra 1981, Michel/Parlament, 195/80, Zb., EU:C:1981:284, bod 22; z 26. septembra 2002, Španielsko/Komisia, C-351/98, Zb., EU:C:2002:530, bod 84; z 29. apríla 2004, IPK-München/Komisia, C-199/01 P a C-200/01 P, Zb., EU:C:2004:249, bod 66, a Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, EU:C:2011:620, bod 149).

78 Vzhľadom na uvedenú judikatúru je potrebné posúdiť odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

O odôvodnení napadnutého rozhodnutia

79 Z odôvodnení 175 až 178, ako aj 183 až 195 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia uložila žalobkyni pokutu z dôvodu, že spolu so svojou dcérskou spoločnosťou T&D tvorili podnik v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP počas účasti dcérskej spoločnosti T&D na džentlmenskej dohode. V tejto súvislosti Komisia vychádzala z predpokladu, že zo skutočnosti, že žalobkyňa vlastnila 100 % základného imania spoločnosti, ktorá zase vlastnila 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti T&D, je možné vyvodiť, že žalobkyňa vykonávala rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti na trhu.

80 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nedostatočne vysvetlila dôvody, pre ktoré bolo potrebné dôkazy predložené žalobkyňou s cieľom vyvrátiť túto domnienku zamietnuť.

81 Túto časť žalobného dôvodu treba preskúmať v troch fázach. V prvej fáze je potrebné stanoviť tvrdenia, ktoré uviedla žalobkyňa s cieľom vyvrátiť domnienku vykonávania rozhodujúceho vplyvu na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D. V druhej fáze je potrebné určiť časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorej Komisia na tieto tvrdenia odpovedala. V tretej fáze treba na základe toho skúmať, či Komisia porušila svoju povinnosť odôvodnenia.

– O tvrdeniach, ktoré predložila žalobkyňa

82 Pokiaľ ide o dôkazy predložené žalobkyňou s cieľom vyvrátiť domnienku vykonávania rozhodujúceho vplyvu na správanie svojej dcérskej spoločnosti T&D na trhu, treba konštatovať, že žalobkyňa sa vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách opierala o osem tvrdení, ktorých podstatné časti sú uvedené nižšie.

83 Po prvé žalobkyňa uviedla, že vzťah medzi ňou a jej dcérskou spoločnosťou T&D je založený na zásade decentralizovanej prevádzkovej štruktúry. Štruktúra skupiny Alstom je založená na „úplne decentralizovanej organizácii“. Rôzne odvetvia činností skupiny sú útvary pre zisk, okolo ktorých sa vyvinuli dcérske spoločnosti skupiny. Každé odvetvie činnosti je plne zodpovedné za svoje účtovné závierky, plne riadi svoje technológie, svoju cenovú politiku, svoje ciele predaja, svoje hrubé ziskové

marže, svoje náklady predaja, svoju hrubú mieru samofinancovania a svoje zásoby. Žalobkynina dcérska spoločnosť T&D je dcérskou spoločnosťou zodpovednou za výrobu a predaj výkonových transformátorov.

84 Po druhé žalobkyňa tvrdila, že v roku 1992 došlo k reorganizácii skupiny Alstom v súvislosti s jej dcérskymi spoločnosťami, ktoré sa vyvíjali podľa odvetvia činností, ktorej cieľom bolo poskytnúť zamestnancom, ako aj tretím osobám pravdivejší obraz o existujúcom rozdelení právomocí v rámci skupiny. V dôsledku toho žalobkyňa nemohla zasahovať do protiprávneho správania svojej dcérskej spoločnosti T&D, keďže štruktúra skupiny jej neumožňuje, aby bola o takomto správaní informovaná.

85 Po tretie žalobkyňa tvrdila, že je spoločnosťou, ktorej jediným predmetom činnosti je držba a správa akcií, ako aj koordinácia politík skupiny a ich veľmi obmenené rámcovanie. Jej vzťah s dcérskou spoločnosťou T&D nemá vplyv na obchodné správanie tejto dcérskej spoločnosti a najmä na určovanie jej správania na trhu s výkonovými transformátormi.

86 Po štvrté žalobkyňa tvrdila, že obchodná politika je definovaná vedúcimi pracovníkmi dcérskych spoločností. Žalobkyňa nemá prostriedky, a to najmä z hľadiska personálu, organizácie a odbornosti, ovplyvňovať obchodnú politiku svojich dcérskych spoločností. Nemá žiadnych zamestnancov, obchodného riaditeľa alebo obchodné oddelenie pre prieskum. Naopak každá dcérska spoločnosť má obchodného riaditeľa, ako aj právne, finančné, komunikačné oddelenie a oddelenie ľudských zdrojov. Všetky rozhodnutia boli teda prijaté na úrovni dcérskych spoločností.

87 Po piate žalobkyňa tvrdila, že jej výkonný výbor nedostal žiadne pokyny, ktoré by mohli mať vplyv na správanie dcérskych spoločností na trhu. Výkonný výbor skupiny Alstom rozhoduje len o celkovej stratégii skupiny Alstom. V rámci výkonného výboru sa nikdy nerokovalo o obchodnej politike jej dcérskych spoločností, najmä dcérskej spoločnosti T&D. V tejto súvislosti žalobkyňa predovšetkým predložila dôkazy, ktoré podľa jej názoru dokazujú „nemožnosť [výkonného výboru] akokoľvek ovplyvniť správanie dcérskych spoločností na trhu“.

88 Po šieste žalobkyňa tvrdila, že vykonáva len obmedzenú následnú kontrolu dôležitých finančných záväzkov týkajúcich sa kľúčových rozhodnutí, ktoré by mohli ohroziť finančné postavenie skupiny. Žiadny projekt spojený s výkonovými transformátormi nepodliehal takejto finančnej kontrole.

89 Po siedme žalobkyňa tvrdila, že do údajného porušenia boli zapojení len zamestnanci jej dcérskej spoločnosti. V tejto súvislosti tvrdí, že Komisia sa dopustila neprávneho posúdenia, pokiaľ ide o postavenie určitých osôb ako zamestnancov spoločnosti riadiacej ľudské zdroje skupiny Alstom.

90 Po ôsme žalobkyňa tvrdila, že prekrývanie funkcií určitých riadiacich pracovníkov v jej dcérskej spoločnosti T&D nie je relevantné, keďže tieto osoby sa z prevádzkových dôvodov neboli schopné zapojiť do otázok spojených so správaním dcérskej spoločnosti T&D na trhu s výkonovými transformátormi, a že nebolo preukázané, že tieto osoby boli zapojené do kartelu.

– O odôvodnení napadnutého rozhodnutia

91 Pokiaľ ide o odôvodnenie Komisie, je potrebné uviesť, že v bode 6 napadnutého rozhodnutia poskytla odôvodnenie výberu jeho adresátov.

92 V bode 6.1 napadnutého rozhodnutia, t. j. v odôvodneniach 175 až 181, Komisia pripomenula všeobecné zásady týkajúce sa výberu adresátov rozhodnutia, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP. V odôvodnení 177 napadnutého rozhodnutia uviedla, že prináleží materskej spoločnosti, ktorá vlastní 100 % základného imania dcérskej spoločnosti, aby predložila dostatočné dôkazy na vyvrátenie domnienky, že kontroluje obchodné správanie tejto dcérskej spoločnosti.

93 V bode 6.2 napadnutého rozhodnutia, v odôvodneniach 183 až 195, Komisia uplatnila túto zásadu na žalobkyňu. V odôvodneniach 185 až 188 napadnutého rozhodnutia Komisia zhrnula tvrdenia, ktoré predložila žalobkyňa, a následne ich posúdila v odôvodneniach 189 až 195.

94 V tejto súvislosti treba však konštatovať, že väčšia časť odôvodnenia Komisie sa netýka tvrdení predložených žalobkyňou s cieľom vyvrátiť kapitálovú domnienku, ale sa týka iných tvrdení. Odôvodnenie Komisie, ktoré sa osobitne týka tvrdení predložených na účely vyvrátenia kapitálovej domnienky, je veľmi stručné:

— v odôvodnení 189 napadnutého rozhodnutia sa Komisia obmedzila na konštatovanie, že žalobkyňa „nepredložila argumenty, ktoré by vyvrátili domnienku a preukázali, že jej dcérska spoločnosť konala nezávisle“;

— v odôvodnení 190 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že „ako bolo preukázané, tvrdenia predložené [žalobkyňou] na podporu údajnej samostatnosti jej dcérskej spoločnosti neboli v tejto súvislosti dostatočné“.

95 Okrem toho v odôvodnení 191 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že pripísanie protiprávneho správania dcérskej spoločnosti jej materskej spoločnosti si nevyžaduje, aby Komisia preukázala, že porušenie dcérskej spoločnosti bolo spôsobené vedúcimi pracovníkmi materskej spoločnosti.

96 Čo sa týka odôvodnenia 198 napadnutého rozhodnutia, na ktoré sa Komisia odvolávala na pojednávaní, treba konštatovať, že Komisia len opakuje tvrdenie, ktoré predložila spoločnosť Areva, a teda nie skutočnosť, ktorá je súčasťou odôvodnenia Komisie.

– Posúdenie odôvodnenia Komisie

97 Jednak na základe tvrdení predložených žalobkyňou a jednak na základe odôvodnení Komisie týkajúcich sa týchto tvrdení treba posúdiť, či je odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočné.

98 Na úvod treba pripomenúť, že ako bolo uvedené vyššie, odôvodnenie Komisie týkajúce sa ôsmich tvrdení predložených žalobkyňou sa obmedzuje na záver, ku ktorému dospela v bodoch 189 a 190 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého žalobkyňa nepredložila argumenty, ktoré by vyvracali kapitálovú domnienku a preukazovali, že jej dcérska spoločnosť T&D konala nezávisle. V napadnutom rozhodnutí teda Komisia len uviedla výsledok svojho preskúmania, avšak bez uvedenia dôvodov, podľa ktorých tvrdenia predložené žalobkyňou neboli spôsobilé vyvrátiť domnienku vykonávania rozhodujúceho vplyvu na správanie jej dcérskej spoločnosti T&D na trhu.

99 Pokiaľ ide o odôvodnenie 191 napadnutého rozhodnutia, predstavuje nanajvýš odpoveď na tvrdenie žalobkyne zhrnuté v bode 89 vyššie a na časť tvrdení zhrnutých v bode 92 vyššie, ale neodpovedá na ďalšie tvrdenia predložené žalobkyňou. Hoci je pravda, že kapitálová domnienka nie je spochybnená samotnou skutočnosťou, že materská spoločnosť nevedela o účasti svojej dcérskej spoločnosti na porušení pravidiel hospodárskej súťaže, táto domnienka zároveň v podstate predpokladá, že predmetná dcérska spoločnosť neurčuje svoje správanie na trhu samostatne, ale v podstate plní pokyny svojej materskej spoločnosti. Práve túto poslednú podmienku pritom žalobkyňa spochybnila prostredníctvom iných argumentov, vzhľadom na ktoré mala poskytnúť odpoveď Komisia.

100 V tejto súvislosti Komisia nemôže tvrdiť, že podľa povinnosti odôvodnenia sa nevyžaduje, aby sa vyjadrila k tvrdeniam predloženým žalobkyňa, pretože išlo o tvrdenia zjavne irelevantné, bezvýznamné alebo jednoznačne druhoradé.

101 Treba totiž konštatovať, že žiadne tvrdenie uvedené v bodoch 83 až 90 vyššie nemožno považovať za zjavne irelevantné, bezvýznamné alebo jednoznačne druhoradé, pokiaľ ide o vyvrátenie domnienky rozhodujúceho vplyvu žalobkyne na obchodnú politiku jej dcérskej spoločnosti T&D.

102 Ako bolo uvedené vyššie, táto domnienka je vyvrátiteľná, a preto môže byť vyvrátená materskou spoločnosťou, ktorá predloží dostatočné dôkazy na preukázanie, že jej dcérska spoločnosť sa správa nezávisle na trhu. Z toho vyplýva, že Komisii prináleží, aby v každom jednotlivom prípade posúdila všetky dôkazy, ktoré jej boli predložené a ktoré sa týkajú organizačných, hospodárskych a právnych väzieb medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, na základe ktorých by bolo možné preukázať, že sa dcérska spoločnosť správala nezávisle od svojej materskej spoločnosti, a teda že tieto dve spoločnosti netvoria jeden hospodársky subjekt (rozsudok zo 16. júna 2011, L'Air liquide/Komisia, T-185/06, Zb., EU:T:2011:275, body 71 až 75, a Edison/Komisia, T-196/06, Zb., EU:T:2011:281, body 76 a 77).

103 V tomto prípade však žalobkyňa predložila tvrdenia, ktoré mali osobitne preukázať, že dcérska spoločnosť sa počas platnosti džentlmenskej dohody správala na trhu nezávisle. V tejto súvislosti sa odvolávala nielen na skutočnosť, že predmet jej činnosti bol obmedzený na držbu a správu akcií, ale rovnako sa odvolávala na osobitné okolnosti charakterizujúce jej väzby so svojou dcérskou spoločnosťou, ako napríklad zásadu decentralizovanej prevádzkovej štruktúry skupiny, výlučnú zodpovednosť dcérskych spoločností pri určovaní obchodných politík a skutočnosť, že vzhľadom na štruktúru skupiny nemohla zo štrukturálneho hľadiska kontrolovať obchodnú politiku svojej dcérskej spoločnosti T&D. V tejto súvislosti žalobkyňa predložila podrobné informácie o fungovaní skupiny.

104 Všetky tvrdenia predložené žalobkyňou teda nemožno považovať za zjavne irelevantné, bezvýznamné alebo jednoznačne druhoradé.

105 Okrem toho Komisia nemôže úspešne tvrdiť, že nebola povinná odpovedať na tvrdenia žalobkyne, pretože dôkazné bremeno spočívalo na žalobkyni, takže nebola povinná poskytnúť podrobnejšie odôvodnenie, keďže žalobkyňa nepredložila tvrdenia vyvracajúce túto domnienku.

106 V tejto súvislosti treba totiž rozlišovať medzi pravidlami týkajúcimi sa dôkazného bremena a povinnosťou odôvodnenia. Kapitálová domnienka ako pravidlo týkajúce sa dôkazného bremena upravuje otázku, aké skutočnosti musí Komisia zistiť, aby preukázala, že materská a dcérska spoločnosť tvoria jeden hospodársky subjekt, a teda jeden podnik v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody EHP. Naproti tomu povinnosť odôvodnenia, ktorá je formálnej povahy, si vyžaduje, aby odôvodnenie, na ktorom Komisia zakladá svoje závery, jasne a jednoznačne vyplývalo zo sporného rozhodnutia takým spôsobom, aby sa dotknuté osoby mohli oboznámiť s dôvodmi prijatého opatrenia a aby príslušný súd mohol vykonať preskúmanie (pozri judikatúru uvedenú v bode 29 vyššie). Aj keby sa teda Komisia domnievala, že dôkazy predložené materskou spoločnosťou nie sú dostatočné na účely vyvrátenia domnienky, že žalobkyňa mala vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti na trhu, je povinná uviesť dôvody, pokiaľ nejde len o skutočnosti, ktoré sú zjavne irelevantné alebo bezvýznamné. V tomto ohľade jej povinnosť odôvodnenia vyplýva z vyvrátiteľnej povahy predmetnej domnienky (rozsudky L'Air liquide/Komisia, už citovaný v bode 102 vyššie, EU:T:2011:275, body 71 až 75, a Edison/Komisia, už citovaný v bode 102 vyššie, EU:T:2011:281, body 76 a 77).

107 Komisia preto bola povinná uviesť v spornom rozhodnutí dôvody, pre ktoré sa domnievala, že napriek tvrdeniam predloženým žalobkyňou nebola nezávislosť jej dcérskej spoločnosti na trhu preukázaná.

108 Vzhľadom na vyššie uvedené treba konštatovať, že Komisia porušila povinnosť odôvodnenia stanovenú v článok 253 ES, keďže nedostatočne uviedla dôvody, pre ktoré argumenty predložené žalobkyňou nepostačovali na vyvrátenie domnienky rozhodujúceho vplyvu na správanie jej dcérskej spoločnosti T&D na trhu.

O dôsledkoch porušenia povinnosti odôvodnenia

109 Komisia tvrdí, že keďže v prejednávanej veci bola oprávnená konštatovať, že kapitálová domnienka nebola vyvrátená, porušenie povinnosti odôvodnenia v žiadnom prípade nemôže viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia. V priebehu konania vysvetlila dôvody, pre ktoré bolo podľa jej názoru potrebné zamietnuť tvrdenia predložené žalobkyňou.

110 V tejto súvislosti treba po prvé pripomenúť, že odôvodnenie v zásade musí byť oznámené dotknutej osobe v rovnakom čase ako rozhodnutie, ktoré jej spôsobuje ujmu. Chýbajúce odôvodnenie nemožno ospravedlniť skutočnosťou, že dotknutá osoba sa s dôvodmi rozhodnutia oboznámi počas konania pred súdmi Únie (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, EU:C:2005:408, bod 463; rozsudok z 12. septembra 2007, González y Díez/Komisia, T-25/04, Zb., EU:T:2007:257, bod 220; pozri judikatúru uvedenú v bode 77 vyššie).

111 Odôvodnenie, ktoré uviedla Komisia počas konania, preto nemožno zohľadniť pri posudzovaní otázky porušenia jej povinnosti odôvodnenia.

112 Po druhé Komisia sa nemôže odvolávať na judikatúru, podľa ktorej neobmedzená právomoc Všeobecného súdu vo veciach pokút môže odôvodniť predloženie a zohľadnenie dodatočných informácií, ktorých uvedenie sa v rozhodnutí nevyžaduje na základe povinnosti odôvodnenia (rozsudok SCA Holding/Komisia, už citovaný v bode 62 vyššie, EU:C:2000:633, body 54 a 55). Pripísaním porušenia dcérskej spoločnosti žalobkyne T&D tejto žalobkyni totiž vzniká otázka existencie hospodárskej jednotky tvorenej žalobkyňou a jej dcérskou spoločnosťou a v konečnom dôsledku aj otázka účasti žalobkyne na porušení potrestanom napadnutým rozhodnutím. Táto otázka patrí do oblasti preskúmania zákonnosti uvedeného rozhodnutia, a nie do oblasti primeranosti výšky pokuty uloženej žalobkyni. Všeobecný súd má však neobmedzenú právomoc len vo vzťahu k tejto druhej otázke (rozsudok SCA Holding/Komisia, už citovaný v bode 62 vyššie, EU:C:2000:633, body 54 a 55).

113 Po tretie Komisia odkazuje na judikatúru, podľa ktorej nedostatok odôvodnenia nie je dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia, ak by zrušenie mohlo viesť iba k prijatiu nového rozhodnutia, ktoré by bolo vecne zhodné so zrušeným rozhodnutím.

114 Komisia sa v tejto súvislosti nemôže oprávnene odvolávať na rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2006, FNCBV a i./Komisia (T-217/03 a T-245/03, Zb., EU:T:2006:391, body 362 až 363), v ktorom tento súd konštatoval porušenie povinnosti odôvodnenia, ktorého sa dopustila v rámci stanovenia pokút uložených za porušenia článku 81 ods. 1 ES, pričom zároveň uviedol, že vzhľadom na to, že riešenie prijaté touto inštitúciou muselo byť v merite veci potvrdené, toto porušenie nemá za následok ani zrušenie napadnutého rozhodnutia, ani zmenu výšky pokút.

115 Toto posledné uvedené posúdenie, ktoré patrí do rámca vykonávania neobmedzenej právomoci, ktorú má Všeobecný súd v oblasti peňažných sankcií, nemožno použiť v prejednávanej veci, pokiaľ ide o preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom v ňom Komisia konštatovala zodpovednosť žalobkyne za predmetné porušenie (pozri bod 112 vyššie; rozsudok Edison/Komisia, už citovaný v bode 102 vyššie, EU:T:2011:281, body 91 až 93).

116 Navyše Komisia sa nemôže odvolávať na judikatúru, podľa ktorej žalobca nemá nijaký oprávnený záujem odvolávať sa na porušenie povinnosti odôvodnenia v prípade, keď je už teraz isté, že po zrušení napadnutého rozhodnutia by muselo byť prijaté rovnaké rozhodnutie (rozsudky z 29. septembra 1976, Morello/Komisia, 9/76, Zb., EU:C:1976:129, bod 11, a z 20. mája 1987, 432/85, Souna/Komisia, 432/85, Zb., EU:C:1987:236, bod 20; rozsudky z 9. októbra 1992, De Persio/Komisia, T-50/91, Zb., EU:T:1992:104, body 10 a 24, a z 3. decembra 2003, Audi/ÚHVT (TDI), T-16/02, Zb., EU:T:2003:327, body 97 a 98).

117 V prejednávanom prípade Komisia dostatočne neodôvodnila, prečo tvrdenia predložené žalobkyňou nie sú spôsobilé preukázať, že jej dcérska spoločnosť T&D určovala svoje konanie na trhu samostatne. Táto otázka sa musí preskúmať s ohľadom na každú skutočnosť týkajúcu sa organizačných, hospodárskych a právnych vzťahov medzi žalobkyňou a jej dcérskou spoločnosťou T&D. Ide teda o zložité preskúmanie, ktorého výsledok nemožno predvídať. V prípade neexistencie takého preskúmania sa nemožno domnievať, že je už teraz isté, že sa prijme rovnaké rozhodnutie. Okrem toho pripustiť, že za takýchto okolností musí Všeobecný súd preskúmať dôvody, ktoré Komisia uviedla po prvýkrát v priebehu konania, by bolo priamo v rozpore s judikatúrou citovanou v bodoch 73 až 75 vyššie.

118 Z toho vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, má v prejednávanom prípade nedostatok odôvodnenia za následok zrušenie napadnutého rozhodnutia.

119 Napadnuté rozhodnutie treba preto zrušiť bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o druhej časti prvého žalobného dôvodu, tretej časti druhého žalobného dôvodu a o treťom žalobnom dôvode.

O trovách

120 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania. Pokiaľ ide o návrh žalobkyne na zrušenie napadnutého rozhodnutia, Komisia vo veci nemala úspech a žalobkyňa navrhla zaviazať žalovanú na náhradu trov konania.

121 Pokiaľ ide o žiadosť o zrušenie listu účtovníka z 10. decembra 2009, treba pripomenúť, že Všeobecný súd rozhodol, že konanie o tomto návrhu sa zastavuje a že o trovách konania sa rozhodne neskôr (pozri bod 16 vyššie). Podľa článku 87 ods. 6 rokovacieho poriadku, ak Všeobecný súd konanie vo veci zastavil, o náhrade trov konania rozhodne podľa vlastnej úvahy. Všeobecný súd sa domnieva, že v prejednávanom prípade je vhodné, aby Komisia tiež nahradila trovy konania týkajúce sa návrhu na zrušenie listu účtovníka.

122 Komisiu treba preto zaviazať na náhradu všetkých trov konania.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (tretia komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozhodnutie Komisie K(2009) 7601 v konečnom znení zo 7. októbra 2009 týkajúce sa konania podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.129 – Výkonové transformátory) sa zrušuje v rozsahu, v akom sa týka spoločnosti Alstom.**

2. **Európska komisia je povinná nahradiť trovy konania.**

Czúcz Labucka Gratsias

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 27. novembra 2014.

Podpisy